

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

نویسندگان: استاد اکبر قریشی و احمد پوپل
۲۰ جنوری ۲۰۲۱

معرفی دستگاه های استخباراتی که در جهان فعالیت دارند!

۵

۱۳ - استخبارات ترکیه (میت MIT)

سازمان اطلاعات ملی (به ترکی استانبولی: Millî İstihbarat Teşkilatı) همچنین مشهور به «میت»، نام سازمان اطلاعاتی خارجی ترکیه است. «میت» دارای ۸ هزار پرسونل و افسر اطلاعاتی است دفتر مرکزی آن در انقره است.

نام قبلی این سازمان خدمات امنیت ملی بود که در سال ۱۹۶۵ «میت» بنیانگذاری شد و سازمان اطلاعات ملی ترکیه (میت) جایگزین سازمان خدمات امنیت ملی شد. هدف سازمان حفظ امنیت ملی ترکیه بود. سازمان «میت» نقشی گسترده در شکست کودتای ۱۵ جنوری ۲۰۱۶ در ترکیه داشت. این تصور عمومی وجود دارد که «میت» قدرتمندترین تشکیلات اطلاعاتی و امنیتی ترکیه است.

تاریخچه سازمان اطلاعات ترکیه (میت MIT)

اطلاعات و امنیت در دوران عثمانی در دربار عثمانی غیر از جاسوس‌های ویژه‌ای که به کشورهای مختلف اعزام می‌شدند، تشکیلات محرمانه‌ای نیز در همه شهرهای قلمرو عثمانی ریشه دوانده بود که از آنان به نام خفیه چی‌ها یاد می‌شد. نخستین تشکیلات رسمی و قانونی اطلاعات و امنیت در دوران عثمانی، در سالیانی به وجود آمد که در تاریخ ترکیه از آن به نام دوران زوال و از همپاشی امپراتوری یاد می‌شود. در سال ۱۹۱۳ انور پاشای عثمانی یک سرویس اطلاعاتی امنیتی به نام «تشکیلات مخصوص» بنیاد نهاد. اعضای این تشکیلات در دوران جنگ جهانی اول کارهای مخفیانه و مأموریت‌های حساس بسیاری انجام دادند و در سال ۱۹۱۸ از هم پاشیده شد. در سال ۱۹۱۸ و در دوران اشغال ستانبول، طلعت پاشای عثمانی تشکیلات دیگری را به نام جمعیت پاسگاه تأسیس کرد. این سازمان از ده‌ها کارآگاه تشکیلات خفیه به وجود آمده و در حوزه نقل و انتقال محرمانه سلاح و مهمات، مأموریت‌های تأثیرگذاری انجام داد. با این حال روابط پنهانی آنان با بلشویک‌های روس موجب شد تا این تشکیلات نیز در سال ۱۹۲۰ از هم پاشیده شود. از این تاریخ به بعد و با فرارسیدن دوران نابودی امپراتوری عثمانی و تأسیس حکومت جمهوری ترکیه از سوی

مصطفی کمال آتاترک، چندین بار برای ایجاد یک سازمان امنیتی تلاش صورت گرفت و هر بار نظامیان در رأس آن قرار گرفتند. آتاترک در سال ۱۹۲۵ اعلام کرد: «ما نیز باید مانند همه دولت‌های معاصر و مدرن جهان صاحب یک سازمان امنیتی نیرومند باشیم.» در سال ۱۹۲۷ میلادی سازمان موردنظر آتاترک با نام «تشکیلات خدمات ملی» تأسیس شد و بالاخره در سال ۱۹۶۵ میلادی سرویس اطلاعاتی «میت - ملی استخبارات تشکیلاتی Milli Istihbarat Teskilati» بر اساس قوانین تصویب شده در مجلس ملی ترکیه اعلام موجودیت کرد. در ترکیه رئیس این سرویس اطلاعاتی را مستشار می‌نامند و مقام مستشاری در این کشور معادل معاون نخست‌وزیر و بالاتر از رایزن نخست است. رئیس «میت» در عین حال معاون نخست وزیر نیز هست و این تشکیلات اطلاعاتی امنیتی مستقیماً زیر نظر نخست وزیر اداره می‌شود.

رؤسای سازمان اطلاعات ترکیه «میت»

- ۱- Avni Kantan عونی کانتان جولای ۱۹۶۵ تا مارچ ۱۹۶۶
- ۲- Mehmet Fuat Doğu محمد فؤاد دوگو مارچ ۱۹۶۶ تا مارچ ۱۹۷۱
- ۳- Nurettin Ersin نورالدین ارسین اگست ۱۹۷۱ تا جولای ۱۹۷۳
- ۴- Bülent Türker بولنت ترکر جولای ۱۹۷۳ تا فیبروری ۱۹۷۴
- ۵- Bahattin Özülker بهاءالدین اوولکر فیبروری ۱۹۷۴ تا سپتمبر ۱۹۷۴
- ۶- Bülent Türker بولنت ترکر سپتمبر ۱۹۷۴ تا نومبر ۱۹۷۴
- ۷- Hamza Gürgüç حمزه گرگوچ نومبر ۱۹۷۴ تا جولای ۱۹۷۸
- ۸- Adnan Ersöz عدنان ارسوز جولای ۱۹۷۸ تا نومبر ۱۹۷۹
- ۹- Bülent Türker بولنت ترکر نومبر ۱۹۷۹ تا سپتمبر ۱۹۸۱
- ۱۰- Burhanettin Bigalı برهان‌الدین بیگالی سپتمبر ۱۹۸۱ تا اگست ۱۹۸۶
- ۱۱- Hayri Ündül خیر اوندول سپتمبر ۱۹۸۶ تا اگست ۱۹۸۸
- ۱۲- Teoman Koman تیمون کومان اگست ۱۹۸۸ تا اگست ۱۹۹۲
- ۱۳- Sönmez Köksal سونمیز کوکسال نومبر ۱۹۹۲ تا فیبروری ۱۹۹۸
- ۱۴- Şenkal Atasagun شنکل اتاساگون فیبروری ۱۹۸۸ تا جون ۲۰۰۵
- ۱۵- Emre Taner امره تانر جون ۲۰۰۵ تا می ۲۰۱۰
- ۱۶- Hakan Fidan هاکان فیدان می ۲۰۱۰ تا کنون

دکتر هاکان فیدان و تحول در سازمان اطلاعات ملی ترکیه:

در سال ۲۰۱۱ آقای «امره تانر» از ریاست «میت» کنار رفت و آقای «هاکان فیدان» ریاست سازمان «میت» را بر عهده گرفت. با آمدن «هاکان فیدان» تحول عظیمی در ساختار جامعه اطلاعاتی ترکیه انجام شد و حالت متمرکز به خود گرفت. در روش‌های کاری نیز تغییر به وجود آمد به طوری که آقای «فیدان» در طرح خود برای سازمان «میت» به نام آنگلو ترک ترکیبی از روش‌های امریکائی و انگلیس و مقدار کمی از روش روسها را به عنوان یک عامل پیش برنده برای مأموریت‌های اطلاعاتی سازمان ترکیه در نظر گرفت. همچنین دروازه‌های «میت» را بر روی خبرنگاران با تأسیس سایت و گسترش آن گشود و در سایت نیز به خوبی به عملکرد و تاریخچه سازمان و سازوکارهای نظارتی آن اشاره دارد.

فعالیت های سازمان «میت»

حوزه عملیات سازمان «میت» بسیار گسترده است، به طوری که هم‌اکنون در منطقه خاورمیانه در جریان بحران سوریه و عراق بسیار فعال است. سازمان «میت» در منطقه اقلیم کردستان عراق به طور ویژه در دو حوزه «نفت» و گروه «پ ک ک» تمرکز کرده است. کشور ترکیه که در حال توسعه است نیاز شدیدی به نفت دارد و منطقه نفت خیز کردستان عراق یعنی منطقه کرکوک می‌تواند گزینه بسیار مناسبی برای تأمین نفت باشد. در جریان بحران سوریه و عراق این سازمان یکی از حامیان داعش بوده است و بارها به‌طور غیر مستقیم از داعش حمایت کرده است و در نتیجه داعش نیز در قبال این حمایت‌ها به ترکیه نفت ارزان تحویل می‌دهد. به‌طور کلی سیاست سازمان «میت» ترکیه سعی در تداوم بحران و پیگیری منافع اقتصادی و سیاسی ناشی از این بحران است. سازمان «میت» در منطقه خاورمیانه با سازمان‌های اطلاعاتی ایران در حال رقابت است به طوری که وزارت اطلاعات و سپاه قدس ایران هر دو در لیست رقیبان این سازمان قرار دارند. سازمان «میت» با سازمان‌های اطلاعاتی کشورهای آمریکا، اسرائیل و عربستان رابطه کاری دارد و در مواردی این سازمان همکاری‌هایی با آن‌ها داشته است.

«میت» بعد از اشغال افغانستان توسط آمریکا و ناتو نقش فعال گرفت به علاوه فرستادن قوای ترکیه به افغانستان با ترک زبانان افغانستان که در دوران تجاوز شوروی نیز از کمک‌های ترکیه برخوردار بودند روابط استخباراتی خود را انکشاف داده و در قضایای افغانستان دخیل گردیده و علناً با حمایت از «دوستم» تا سطوح بالائی دولت دست نشانده افراد و جواسیس خود را دارد.

ساختار اطلاعاتی «میت» ترکیه

«میت» دارای هفت بخش مدیریتی است

- ۱ - اداره مشاوران حقوقی
- ۲ - روابط عمومی و رسانه‌ئی
- ۳ - نظارت و بازرسی
- ۴ - شعبه هماهنگی عمومی
- ۵ - شعبه اطلاعات که در بر گیرنده بخش جمع آوری اطلاعات، اطلاعات روانی، اطلاعات الکترونیک و فنی و سازمان سایبری و کمپیوتری است.
- ۶ - شعبه عملیات، که در برگیرنده بخش عملیات، بخش عملیات منطقه‌ئی، هیأت‌ها و نمایندگی‌های خارج از کشور است.

۷ - شعبه مدیریت، که در بر گیرنده امور پرسونلی، امور اداری، آموزش و دبیرخانه است.

دکترین اطلاعاتی و امنیتی در ترکیه، چندان ارتباطی با سیاست‌های داخلی کشور ندارد و به جز در موارد خاصی این دو از یک دیگر تفکیک شده‌اند، علت اصلی‌اش هم این است که کشور ترکیه در پیمان‌ها و ائتلاف‌های منطقه‌ئی و بین‌المللی مختلفی عضو است که برخی از آنها جنبه اقتصادی دارند، اما اکثر آنها پیمان‌هایی امنیتی و نظامی فرامرزی محسوب می‌شوند.

سیاست خارجی ترکیه نیز هم زمان با آغاز دوره جنگ سرد به تدریج از همکاری‌های منطقه‌ئی خارج و حرکت به سوی پیمان‌های نظامی و امنیتی را آغاز کرد. به اعتقاد کارشناسان، اتمسفر‌های فعالیت‌های سازمان اطلاعات ملی ترکیه «میت» را در چند مورد می‌توان خلاصه کرد:

۱. دامنه ژئو-سیاسی فعالیت امنیتی اطلاعاتی ترکیه در عرصه منطقه‌ای:

نفوذ و حضور اطلاعاتی ترکیه در سه منطقه که اداراتی هم به این نام در «میت» تشکیل شده انجام گرفته است. **اداره اول:** مختص خاورمیانه است که مسؤلیت نفوذ و جمع‌آوری اطلاعات در کشورهای عراق، سوریه، لبنان، اردن، عربستان سعودی، کشورهای عضو شورای همکاری خلیج‌فارس و فلسطین اشغالی (اسرائیل و مناطق خودگردان) را دارد.

اداره دوم:

اداره خاور نزدیک است که در شرح وظایف آن جمع‌آوری اطلاعات و نفوذ در کشورهای ایران، آذربایجان، ارمنستان و کشورهای آسیای میانه ذکر شده است.

اداره سوم: جنوب اروپا هم موظف است فعالیت خود را در گرجستان، بلغارستان، یونان و قبرس انجام دهد.

۲. دامنه ژئو-سیاسی فعالیت امنیتی اطلاعاتی ترکیه در عرصه بین‌المللی:

ادارات مختلفی در این بخش فعالیت می‌کنند که بیشتر تحت تأثیر ارتباط سیاست خارجی ترکیه با پیمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای قرار دارند. مهم‌ترین ادارات در این بخش عبارت‌اند از: ایالات متحده، کشورهای اتحادیه اروپا، روسیه، چین، هند، سازمان بین‌المللی جهانی‌محور مانند ملل متحد و مؤسسات اقتصادی بین‌المللی مانند بانک جهانی، صندوق بین‌المللی پول و سازمان تجارت جهانی.

ارتباط ترکیه در دو بعد منطقه‌ای و بین‌المللی و حضور آن در پیمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی با امریکا، اسرائیل و متحدان آنها باعث شد سازمان اطلاعات ملی ترکیه (میت) به بازو، شاخه و شعبه شماری از سازمان‌های امنیتی و اطلاعاتی منطقه‌ای و بین‌المللی تبدیل شود.

برای مثال ترکیه به عنوان یکی از اعضای ناتو، عضو ائتلاف ستراتیژیک امنیتی سه‌جانبه‌ای به همراه اردن و اسرائیل است. علاوه بر آن عضو برخی از پیمان‌هایی است که کشورهای حوزه بحیره مدیترانه را در بر گرفته یا شامل کشورهای منطقه بحیره سیاه یا کشورهای غرب آسیا می‌شود و از این رو چنین همکاری‌هایی در چنین بسترهایی شکل می‌گیرد.

در بعد منطقه‌ای فعالیت سازمان اطلاعات ملی ترکیه تقریباً در دو محور کلی انجام می‌شود:

اداره جنوب اروپا: در این ناحیه اقلیت‌های ترک‌تبار حضور دارند و شاهد بحران در منطقه بالکان هستیم؛ کشمکش با یونان در رابطه با جزایر واقع در مناطق حدفاصل بین دو کشور هم بخشی از این فعالیت‌ها محسوب می‌شود و به همین خاطر سازمان اطلاعات ترکیه توجه خاصی به این مناطق دارد، همین مسأله باعث شد میت بتواند ضمن رخنه به مناطق مورد منازعه با یونان از حمایت ساکنان محلی، که تباری ترک دارند، بهره‌مند شود.

اداره خاور نزدیک: دولت ترکیه این منطقه را عمق فعالیت ستراتیژیک و فضای حیاتی خود می‌داند، به ویژه که مردم این منطقه روابط فرهنگی و تاریخی با کشور ترکیه دارند و تاریخچه این ارتباط به دوران امپراتوری عثمانی بازمی‌گردد.

۳. دامنه خاورمیانه‌ای: سازمان اطلاعات ملی ترکیه با در نظر گرفتن شاخص‌های مختلفی به منطقه خاورمیانه توجه

ویژه‌ای دارد، مهم‌ترین این شاخص‌ها عبارت‌اند از:

۱ - مشکل کردها

۲ - صادرات نفت عراق

۳ - بازار های کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس

۴ - کشمکش عرب ها و اسرائیل

سازمان اطلاعات ملی ترکیه (میت) توجه ویژه‌ای به مشکل کردها دارد و آن را تهدیدی اصلی برای امنیت، تمامیت ارضی و ثبات در ترکیه قلمداد می‌کند.

این سازمان تعقیب و زیر نظر قرار دادن جنبش‌های کردها، به ویژه حزب کارگران کردستان، را در داخل و خارج از ترکیه در دستور کار اصلی خود قرار داده و موفق شده است با استفاده از ظرفیت سازمان‌های اطلاعاتی کشورهای متحد در جهان جنگ سری فراگیری را علیه گروه‌های مختلف کرد سامان دهد.

"میت" در رابطه با افغانستان گذشته از این که به مثابه "دست دراز سیا" در تمام بازه زمانی ۴ دهه اخیر عمل نموده، تا جایی که از بررسی عملکرد آن سازمان در افغانستان بر می آید، از خود نیز دارای برنامه‌ها و اهدافی بوده است که در کل تابع ستراتیژی وحدت تمام ملت های ترک زبان از کاشغر چین گرفته تا بخش های از بالکانات به خصوص قبرس می باشد.

همین تعارض بین تابعیت و همسویی با سیاستهای کلی غرب در وجود "ناتو" و سیاست ستراتیژیک وحدت ترک زبانها، قسماً باعث شده است که گاهی "میت" و در کل حاکمیت سیاسی ترکیه را در تقابل با غرب نیز قرار داده در نتیجه ترکیه در ده روز دو سیاست کاملاً متضاد را در قبال حاکمیت طالبان در دهه ۹۰ اتخاذ نماید. یعنی در حالی که در موافقت با غرب و با دادن ده ها میلیون دالر به "دوستم"، نخست ولایت بلخ و بقیه ولایات تحت نفوذش را به طالب تسلیم می دهد، اما با گذشتن چند روز و با مشاهده سیاست های ضد ترکتباران طالب، مجدداً باعث رویکار آمدن "دوستم" در منطقه می گردند.

سیاست های تهاجمی کنونی دولت ترکیه که برخاسته از تحلیل ها سیاسی و استخباراتی "میت" است، عملاً کشور ترکیه و در نتیجه منطقه را در موقعیتی قرار داده است که خطر جنگهای بزرگتر و گسترده تر از منطقه را به وسیله دولت ترکیه افزایش بدهد.

ادامه دارد